

Natuurbeschermingsnieuws

In dit natuurbeschermingsnieuws komt weer een grote variëteit van zaken aan bod. Aan de ene kant een interessant plan in Haarlem dat verrassende kansen biedt voor natuur in de stad en positief nieuws over de natuur op het terrein van Tata Steel. Aan de andere kant berichten over twee bezwarenprocedures tegen in onze ogen onverantwoorde besluiten van onze overheden.

Natuurinclusief bouwen in Schalkwoud Haarlem?

In de vorige Fitis maakten we melding van een symposium dat de gemeente Haarlem organiseerde over 'natuurinclusief bouwen'. Zou het er echt van komen dat de vele Haarlemse bouwprojecten, zoals beloofd in het gemeentelijke ecologisch beleidsplan, ook daadwerkelijk aandacht besteden aan natuur? Door bijvoorbeeld nestgelegenheden voor Gierzwaluwen, Huismussen, Spreeuwen en/of vleermuizen te realiseren? Of door bestaand waardevol groen te integreren in de bouwplannen en nieuw groen ecologisch in te richten en te beheren?

Kort voor de zomervakantie werden we verrast door uitgebreide publiciteit rond een bijzonder Haarlems project met de intrigerende naam Schalkwoud. Nee, het gaat hier niet om de aanleg van een nieuw bos. Wel gaat het om een grootschalig bouwproject midden in Schalkwijk dat een sterk groene uitstraling moet krijgen met veel bomen. Dat is te meer opmerkelijk, omdat nu onooglijke parkeerterreinen, kantoren en bedrijfsgebouwen in het betreffende gebied - het gebied tussen het Spaarne Ziekenhuis en het winkelcentrum Schalkwijk - de dienst uitmaken. Behalve wat bomen aan de randen is er maar weinig groen. Omdat er veel leegstand is, willen de meeste eigenaren hun gronden in de komende jaren herontwikkelen. Samen met de gemeente is een 'ontwikkeldak' uitgewerkt, waarin afspraken zijn gemaakt over een hoogwaardige nieuwe inrichting. Doel is in het gebied 800 à 1.000 woningen en voorzieningen voor ongeveer 750 arbeidsplaatsen te realiseren. Veel nieuw groen en vooral bomen moeten voor een heel nieuwe uitstraling zorgen. En wel zodanig dat bomen en natuur - volgens het door gemeente en ontwikkelaars opgestelde 'manifest' - niet te gast zijn in de stad, maar andersom: de nieuwe gebouwen zijn te gast in een stads/stedelijk bos. Vandaar de naam Schalkwoud. In totaal moet uiteindelijk 50% van het terrein groen ingericht worden, waarbij 'groen' wel ruim wordt geïnterpreteerd: daktuinen en groene daken tellen mee. Bij een boom telt de kruin van de volwassen boom als groenoppervlak.

Het klinkt allemaal prachtig. Als de afspraken inderdaad worden nagekomen, zal het gebied ongetwijfeld een veel groener karakter krijgen. Als het helemaal zo wordt als de plaatjes van de gemeente suggereren, dan zou het zelfs een voor Haarlem bijzonder vooruitstrevend project kunnen worden. Bijzonder jammer vonden wij alleen dat natuurinclusief bouwen niet als aparte doelstelling wordt genoemd. Terwijl de mogelijkheden juist in dit plan voor het oprapen liggen. Door te kiezen voor de juiste soorten groen en een goed beheer kan tegelijk ook veel worden gedaan voor de natuur en biodiversiteit in de stad. Door in de nieuwe gebouwen broedgelegen-

heden voor gebouwbroedende vogels en andere dieren op te nemen, kan daaraan nog een extra impuls worden gegeven. De techniek daarvoor is al lang beschikbaar. Kosten doet het vrijwel niets. Je moet er alleen wat extra moeite voor doen. In de raadscommissie hebben we daarom een pleidooi gehouden om natuurinclusief bouwen toe te voegen aan de doelstellingen. Na wat discussie heeft de wethouder beloofd om hierover met de ontwikkelaars in gesprek te gaan.

De situatie nu: parkeerterreinen en kantoren *Foto: Chris Brunner*

Het toekomstbeeld volgens de gemeente *Foto: Gemeente Haarlem*

Meer aandacht voor natuur op terrein Tata Steel

Aandachtige lezers van de Fitis zullen het zich nog kunnen herinneren. Drie jaar geleden hebben we ons flink kwaad gemaakt over de ontheffing die de provincie aan Tata Steel had verleend om op het immens grote terrein van dit bedrijf tijdens het broedseizoen onbepaald eieren van meeuwen te rapen, nesten te vernietigen en jonge meeuwen te doden. Dit vanwege de overlast die de meeuwen zouden veroorzaken en vanwege de veiligheid van medewerkers, die tijdens controle- en onderhoudswerkzaamheden door meeuwen zouden worden aangevallen. We maakten ons daarover vooral ook kwaad omdat het terrein van Tata Steel een van de belangrijkste nog resterende broedgebieden van meeuwen is in de regio. Noch in de stukken van Tata Steel noch in het besluit van de provincie werd aan dat feit aandacht besteed.

Gelukkig heeft onze zustervereniging, Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland, succes gehad met haar rechtszaak tegen deze ontheffing. Na lang wachten is de ontheffing door de rechtbank geschorst. Tata Steel koos vervolgens eieren voor haar geld en vroeg een nieuwe, veel beperktere ontheffing aan, alleen nog voor nader genoemde locaties waar de veiligheid van medewerkers in het gedrang kan komen. Tegen deze nieuwe ontheffing van de provincie is geen bezwaar meer gemaakt.

Het lijkt bijna alsof Tata Steel sindsdien de waarde van de natuur op haar terrein meer is gaan onderkennen. Natuur op dat terrein met al die rokende schoorstenen? Jazeker! Lang niet het gehele terrein is volgebouwd met grauwe, dreigend uitziende industriegebouwen, leidingenstraten, wegen en spoorlijnen. Tussen en aan de randen van al dat industriële geweld zijn er ook vochtige duinvalleien, schrale graslan-

den met vele orchideeën en zelfs een oud eikenbos. Naast meeuwen broeden er nog vele andere vogelsoorten, zoals Patrijzen, Oeverzwaluwen, Nachtegalen en Sprinkhaanrietzangers. Tot ieders verrassing heeft Tata Steel recent contact gezocht met zijn buurman, de duinbeheerders van het Provinciaal Waterleidingbedrijf om een samenwerking tot stand te brengen. In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen willen ze de natuur op hun terrein in de toekomst beter gaan beheren. Wie weet wat daar nog uit voortkomt?

Succesvol bezwaar tegen intensieve recreatie Westbroekplas

Er valt nog een voorbeeld te noemen waaruit blijkt dat het soms echt zin heeft om te procederen tegen natuuronvriendelijke plannen van overheid en particulieren. De kleine stichting Vrienden van de Forten van Spaarndam heeft jarenlang met grote vasthoudendheid geprocedeerd tegen het bestemmingsplan voor de Westbroekplas ten zuidoosten van Velsbroek. De vogelwerkgroep heeft de stichting daarbij met een advies ondersteund. De stichting was het er volstrekt niet mee eens dat deze plas en zijn deels brede rietoevers - onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland - uitsluitend een bestemming recreatie kreeg. Zelfs heel intensieve vormen van recreatie als een waterskibaan en een intensief gebruikte roeibaan wilde de gemeente Velsen er toestaan. Gemeente en recreatieschap beweerden ijskoud dat de plas in het verleden puur voor watergebonden recreatie zou zijn aangelegd en niet voor natuur. De stukken van de provincie spreken dat glashelder tegen. Er staat ronduit dat de gewenste natuurwaarden zijn gerealiseerd. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de Raad van State de stichting in het gelijk heeft gesteld en een streep haalde door de bestemming voor intensieve recreatie.

Bezwaar tegen te ruime ontheffingen voor afschot van vogels

De provincie Noord-Holland gaat omverminderd door met het ruimschoots ontheffing verlenen voor de afschot van vogels. Nu gaat het om de afschot van 'algemene soorten' als Wilde Eend, Zwarte Kraai, Knobbelzwaan, Meerkoet en Spreeuw, overal waar schade door vogels aan de orde is. Voorafgaand aan dit besluit is een zogeheten Faunabeheerplan opgesteld. De Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) - waarin ook onze vogelwerkgroep participeert - was in de voorbereidingsfase uitgenodigd om over dit plan mee te praten. Wat vooraf werd gevreesd, is helaas bewaarheid. De inbreng van SVN is totaal niet serieus genomen. Hooguit 10% van de adviezen van SVN werd, veelal na stevige discussies, overgenomen. De rest is zonder onderbouwde argumenten weggestemd door de vertegenwoordigers van boeren, jagers en landeigenaren. Voor de vertegenwoordiger van SVN, voorzitter Hans Stapersma, was dat reden om na 5 maanden uit het overleg te stappen.

Onder meer als gevolg daarvan ligt er nu een ontheffing die het nodeloos en/of onverantwoord doden van grote aantallen vogels mogelijk maakt. De SVN heeft daarom bezwaar gemaakt tegen deze ontheffing, op dit moment nog bij de provinciale hoor- en adviescommissie. Mocht dat niet helpen zal een gang naar de rechter onvermijdelijk worden. Het belangrijkste bezwaar van SVN is dat ruimschoots ontheffing wordt verleend voor het schieten van soorten als Wilde Eend, Spreeuw, Meerkoet en Smient, waarvan de populatie de laatste jaren afneemt; bij de Spreeuw zelfs

in ernstige mate. De ontheffing is daarmee in strijd met de Wet Natuurbescherming, die verlangt dat de 'staat van instandhouding' door de ontheffing niet verslechtert. Althans, in de werkwijze van de Faunabeheereenheid en de provincie wordt niet aangetoond dat dat niet gebeurt. Ook de onderbouwing van schadegevalen, waarop het afschot is gebaseerd, acht SVN volstrekt onvoldoende. Ernstig bezwaar wordt tenslotte gemaakt tegen het feit dat de effectiviteit van het bejagen van vogels - in hoeverre de schade voor boeren erdoor daadwerkelijk vermindert - op geen enkele wijze wordt aangetoond en er ook geen moeite wordt gedaan om dat te gaan doen. Van Smienten bijvoorbeeld is bekend dat ze dermate locatietrouw zijn dat ze steeds weer naar dezelfde plek terugkeren, ook al worden ze daar bejaagd. Van Knobbelzwanen weten we dat de aantallen met of zonder jacht ongeveer gelijk blijven; de populatie wordt waarschijnlijk weer van elders aangevuld. Ook in dat opzicht acht SVN de ontheffing in strijd met de wet. Er is onvoldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en evenmin is aangetoond dat het bejagen noodzakelijk en effectief is om belangrijke schade te voorkomen.

De handelwijze van de provincie Noord-Holland inzake ontheffingen is uitermate teleurstellend. De ervaring met eerdere ontheffingen voor het doden van Smienten toont dat duidelijk aan. Na drie op belangrijke punten verloren rechtszaken over dergelijke ontheffingen in de periode 2014-2016 gaat de provincie vrijwel onverminderd hiermee door (gelukkig overigens niet meer in onze regio). Zelfs adviezen van de eigen hoor- en bezwaarcommissie worden genegeerd. Op dit moment loopt al weer een vierde rechtszaak hierover. Het feit dat Nederland en vooral specifiek Noord-Holland een internationale verplichting heeft wat betreft Smienten (omdat een heel groot deel van de Europese populatie hier overwintert), speelt daarbij voor ons provinciebestuur kennelijk geen rol van betekenis.

■ *Chris Brunner*

Jeugdvogelclub

Roodmus gezien, Blauwborst gemist

Op zondag 11 juni hadden we het Kennemerstrand als excursiedoel. De kinderen maakten we lekker met kans op Blauwborst en Roodmus. Voordat we daar naar op zoek gingen, liepen we eerst tussen de bijzondere planten in het natte deel rond het Kennemermeer. Wat een rijkdom aan orchideeën! En hele pollen Moeraskartelblad kleurden de bodem rood.

De Blauwborst hebben we niet gezien, wel veel andere moerasvogels zoals Bosrietzanger en Kleine Karekiet. En uiteindelijk, in het zuidelijke deel van het gebied, hoorden we het bekende 'pleased to meet you' van de Roodmus. We ontdekten hem nog ook. Een heel mooi rood mannetje.